

LA CAMPANA DE GRACIA.

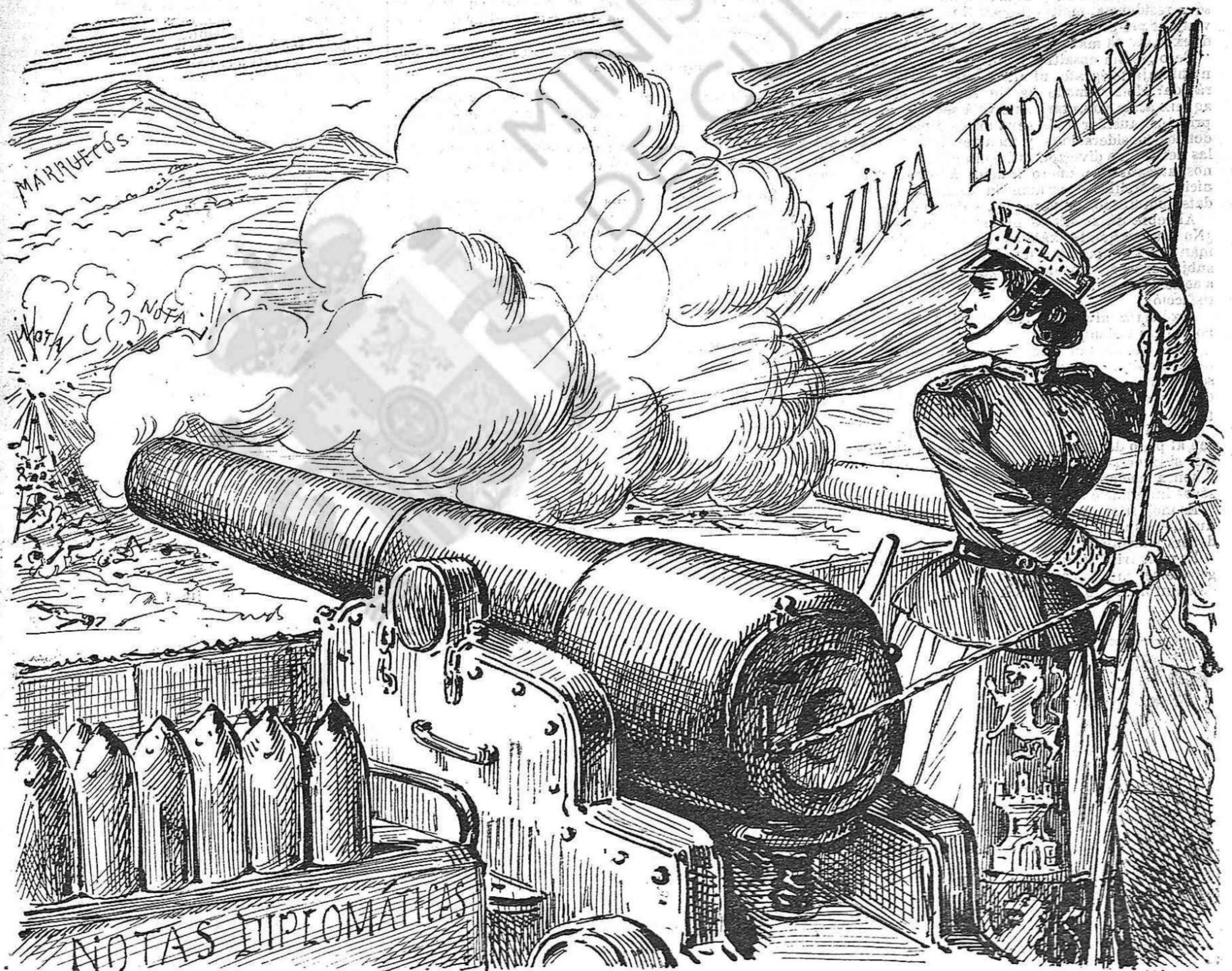
DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.
Números atrassats: 10 céntims.

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50 Cuba y Puerto-Rico 2.—Estranger, 2'50.

LA QUÈSTIÓ DEL MORO

Quan se tracta de un ultratge tan sangrent, l'única nota possible, no ha de donarla la escanyolida diplomacia, sino 'l eanó ab la seva ronca veu.

LA PATRIA ULTRATJADA

Únic que 'ns faltava pera posarnos en lo lloch que mereixem davant del mon enter, es que las kábilas rifynyas ens ataquessin sobtadament, sostinent ab los nostres valents soldats de la guarnició de Melilla un renyit combat que vá durar tota la jornada del diumenje.

L'eco de aquella lluyta de vint contra un; l'espetch dels disparos de las armas moras, contestats ab empenyo y valentia pels fusells y canóns espanyols, ha despertat en tota Espanya un crif de santa indignació. Tothom s'ha conmogut, tothom: sols lo govern no ha donat mostrars fins ara de aquella virilitat, de aquella energia qu' exigeix l'honra de la patria ultratjada.

—¡Serenitat, calma, prudencia!...— diuen los gubernants.

Y al amparo de aqueixa prudencia, de aqueixa calma y de aqueixa serenitat, donguem sepultura als 33 soldats de la patria, morts sobre 'l camp de aquella improvisada batalla, y esperem fer lo mateix ab los ferits que vayan sucumbint. Lo govern entaulará las degudas gestions diplomáticas, enviará un barco de guerra á Tánger per apoyarlas, y quan l'emperador del Marroch siga servit, se 'ns donarán las satisfaccions á que tenim perfecte dret. Pero per moltras que sigan las que se 'ns dongan, la satisfacció de veure ressucitar als morts, lo que 's aquesta no la tindrem pas.

No comprenem la fiema olímpica del govern.

¿Acás no sab de sobras lo que passa en aquella terra bárbara é inhospitalaria? La diplomacia marroqui no sol distingirse ni per la séva formalitat, ni per la séva bona fé. Als assumptos més urgents se 'ls dona allargos interminables. Generalment, tot ho ha de resoldre l'emperador, y aquest quan no 's troba á la séva residencia, moltras llguas lluny de la costa, está viatjant pel país y ningú sab ahont para. Aixís es que d'excusas de mal pagador no 'n faltan may.

Pero ¿tenim nosaltres la culpa de qu' en aquell país no hi haja telégrafo, ni altres medis de comunicació rápida? Molt cómodo ha de ser per ells viure en aqueix atrás voluntari, que vé á ser després de tot lo principal ausiliar de la séva burda diplomacia. Guardemlos consideracions, y mentres tant que las kábilas del Riff se diverteixin insultantnos y atropellantnos, atacan en número inmens á la mermada guarnició de Melilla, derramant la sanch dels nostres soldats, omplintnos de vergonya y de ignominia.

Al rebre un insult es necessari contestar al acte. ¿No diuen que las kábilas son indomables? ¿No afirman que l'emperador del Marroch es impotent per subjectarlas á l'obediencia? ¿Donchs á qué dirigirnos á aqueix emperador mateix en demanda de una satisfacció?

Aixó seria altament ridicul, sino sigués realment botzornós y denigrant.

No 's troban tan lluny las costas africanas de las nostras costas, porque en pocas horas no puga reunir-se allí un cos d'exércit, que corri á venjar la sanch derramada, exercint una repressió enérgica y exemplar. Lo que vingui després algú ó altre ho arreglará.

¡Ah! Si 's tractés de contribuyents que 's resistissen al pago dels tributs, aquest govern, que sembla que s'interessa més pel such del pressupost, que per l'honra nacional, ja 'ls hauria fet sentir lo pés de las sévas indignacions.

Es molt trist que tinguem al davant de la nació á uns homes que no saben estar á l'altura dels seus debers patriótics.

Es molt trist, si, que aquest funest govern haja tingut de ser menos considerat ab los vehíns pacífichs de Montblanch, que ab las kábilas del Riff.

P. K.

ADA dia 's descubreixen noves industrias amenassades de mort pel tractat de comers ab Alemania. Avants de procedir al expressat concert comercial, vá practicarse una informació; pero 'ls datos aduhits pels industrials interessats no s'han tingut en compte per res, á no ser que hajan servit com á base

se pera concedir á Alemania las ventatjas que sollicitava.

¡Qui sab si algú ha dit:—Fins aquí únicament pot

arribar tal ó qual industria: donchs passém de aquest límit, y 'ls alemanys agafarán peix.

En aquest punt, los que han portat endavant los tractes, no poden alegar ignorancia. Los industrials ho han dit tot, y no s'han tingut en compte las sévas observacions sino per fastidiarlos.

Existeix un dato abrumador. Al any 92, estant subsistent l'anterior tractat, ab tot y no ser tan oneros com l'actual, Espanya importá á Alemania per valor de deu milions de pessetas; y Alemania á Espanya per valor de 43 milions.

Si no es aixó fer la desgracia á Espanya á gratscient, que baixi Deu del cel y ho diga.

Los moros ens insultan, ens befan, ens atacan, causan la mort de numerosos soldats nostres, y 'l govern tan tranquil. Ja 's veu que las balas rifynyas á Madrid no hi arriban.

No sembla sino que 'ls ministres, fent coro á las kábilas, digan:

—¡Alá es grande!

Gran será Alá, tan gran com vulgan; pero més gran es la pallissa que mereix un govern que 'ns está posant en ridicul als ulls del mon enter.

Las armas que usan los moros del Riff per assessorar als nostres soldats ¿saben de ahont procedeixen? D'Espanya.

Gracias á la tolerancia de las autoritats, lo contrabando d'armas de guerra entre la Península y Africa no cessa un sol instant.

De manera que casi está bé que 'ns fusellin.

Lo deplorable es que hajan de pagar la culpa 'ls justos en lloch dels pecadors.

¡Lo que son las cosas!

Al any 68, al estallar la revolució de Setembre, en Sagasta y en Salvoechea s'abrassavan á Cádiz.

Vinticinch anys després, en Setembre de 1893, en Sagasta es *president* del Consell de Ministres y en Salvoechea *presidari*.

Y tot per haverse tirat tan endavant en Salvoechea, com en darrera en Sagasta.

Ha mort á Gracia, en la flor de l'edat, y quan era l'esperansa de la séva familia, 'l fill de nostre estimat amic y correligionari D. Manuel Borralleras.

Li envihem lo nostre pesam més sentit, puig participem fundament del dolor que l'afigeix.

Lo Banch de l'Habana estava á punt de quebrar, sufrint los séus bitllets un considerable descompte. Lo govern se negava á admétrelos per tot lo séu valor. Y en aquest estat, la ruina del Banch era segura.

Pero ha surtit lo govern, y cedint á influencias de 'n Romero Robledo y d'altres peixos grossos, lo crédit del Banch ha sigut afiansat ab los caudals de la nació.

¿Per qué no s'ha de fer lo mateix ab los comerciants, ab los industrials, ab tothom que 's trobi en semblants apuros? Vamos á veure ¿per qué no s'ha de fer lo mateix?

¿Saben per qué?

Perque 'ls comerciants y 'ls industrials no poden donar un sou de dotze mil duros á n' Romero Robledo, un altre sou de cinquanta mil rals al fill de 'n Sagasta, y un sens fi de gangas y prebendas pel mateix istil á un gran número de personatjes influyents ó allegats dels homes de la situació.

Aquesta especie de *merienda de negros* se guisa á Cuba y 's menja á Espanya.

Y mentres unas quantas dotzenas de gurmants se la tiran al pap, lo país es qui la paga.

De la detenció del director de *El Ideal*, Sr. Prieto, realisada á consecuencia de haver sigut denunciat per un dels anarquistas complicats en las bombas disparadas en lo domicili de 'n Cánovas, n'ha protestat tota la premsa de Madrid.

¡No cal sino que á un ximple ó un malvat li donga la gana de denunciar á un pacífich ciutadá porque tinga de privarse'l de la llibertat, ocasionantli inmensos perjudicis!

Una pregunta:

Si 'l dinamitero hagués declarat que alló de la bomba contra en Cánovas li havia fet fer en Sagasta ó en Silvela, 'ls haurian agafat á aquests senyors?

No basta una delació: antes de molestar á un home es necessari ademés qu' existeixin indicis vehements, que justifiquin aqueixa mida de precaució.

Pero som á Espanya, y aquí tots los gatuperis son permesos.

Ab molta gracia en Sánchez Pérez, en un valent article publicat en *El Nuevo Régimen*, recordava la dita de un conegut polítich, qu' exclamava:

—Senyors: si algú m'acusa de haver robat la Giraldilla de Sevilla y havermela ficada á la butxaca de la hermillilla, lo primer determini que pendré será escapullirme per lo que puga ser.

En pochs paissos com á Espanya la simbólica vena que la justicia porta posada als ulls, no li deixa veure res.

CARTA DE FORA.—S'ha celebrat ab gran esplendides, ab molta animació y alegría la festa major de Maldá. Las diversions van ser numerosas y variadas; pero res va cridar tant l'atenció com los que van improvisarse en la casa del Sr. Mascot, persona coneguda per las ideas católicas á prova de bomba. Sens dupte porque no puga dirse que 'l catolicisme está renyit ab la gracia, á casa 'l Sr. Mascot van cantarse coros, malaguenyas, jotas com las dels *tres ratas* de la Gran Via... y allí va ferse ademés, lo que no s'havia fet may á Maldá: *quadros al viu*. Si, senyors, quadros al viu prenenthi part la juventut de *ambos sexes*, y presenciantlos lo *sexo neutre* representat per alguns ensotanats, que al veure tanta hermosura, tanta gracia y tan bon humor, estavan que 'ls queya la baba. ¡Quina ocasió per augmentar las magnificencias del culto ab aquest nou element!... Lo dia que á las iglesias se fassin quadros al viu, sempre qu' en la séva formació hi prenguin part noyas macas y ben formadas, ¡quants y quants heretjes que avuy no hi van may, correrán á escalfarhi 'ls banchs y las cadiras!

¿ AL ÁFRICA ?

—«¡Llamp de Deu!... Diu que uns quants moros, arrastrantse y á traició, han gosat tirar sa baba sobre 'l nostre pabelló. Las murallas de Melilla salpicadas han quedat de la sanch que nostras tropas generosas han llenat. ¡Tots al Africa! ¡Venjansa! Lo poble no pot, no vol que en cap part del mon se taqui l'honra del lleó espanyol. Exaltémnos, enfadémnos, ensenyem unglas y dents, entonem cants á la patria y probem que som valents.

¡Guerra als moros de Melilla!
¡guerra al africá envilit!
¡guerra al traidor islamita que á insultarnos s'ha atrevit!

«Recordem los fets gloriosos dels nostres antepassats y mostrém que aquells grans dias poden veures renovats. Numancia, Bailén, Sagunto, Trafalgar, Girona, 'l Bruch... ¿Qui ho ha dit que en 'questa terra s'hi haja vist may cap poruch? La rastrera traydoria dels cobarts fills del Marroch será prompte castigada, castigada á sanch y á foch. ¡Solapats néts de Mahoma, heu ferit lo nostre orgull! ¡Lo valent lleó d'Espanya vol dent per dent, ull per ull!

De nort á sur, per plá y serra ressona 'l terrible crit:
¡Guerra als moros de Melilla!
¡guerra al africá envilit!

«La premsa calenta 'ls ánims ab noble resolució, exércit, poble, marina... tot respira indignació. ¡Basta ja de sufrir ab calma los insults dels africanos! Hem de venjar desseguida la sanch dels nostres germans. A Espanya no se l'afrenta: nostre escut han trepitjat? Donchs nostre escut ha d'alsarse digne, net, immaculat. ¡Allá tots, fills de la patria! ¡no perdre un moment tan sóls! ¡A venjar nostra bandera, valerosos espanyols!

¡Que per tot arreu se senti igual ardor é igual crit!
¡Guerra als moros de Melilla!
¡guerra al africá envilit!

Aixís un pobre patriota canta ab santa bona fe, tot llegint fets de quals causas no coneix lo com ni 'l que. Pero, poch a poch, sas venas bullen ab menos calor y... pensa que un d'aquests dias li cau la contribució. Després va passant revista á la situació present y 's refreda de tal modo que tremola interiorment. Veu la comedia política, contempla la corrupció que rosega las entranyas d'aquesta pobre nació...

Y baixant lo cap, murmura:
—¡Aquests sí que 'ns han guarnit!
No 'ls moros d' allà a Melilla,
¡los cristians de aquí a Madrid!

C. GUMÀ.

ATROPELLOS ECONÓMICHS

ARA si que 'm sembla que 'l govern s' ha embolicat de debó. Nada menos que s' ha atrevid a establir un impost sobre 'ls cotxes de luxo; es á dir, sobre las butxacas de las personas acomodadas. No 'n té prou ab arrancar la pell del pobre, fentli esquitxar l' últim centim: la séva voracitat insaciable lo porta fins al extrém d' atacar la bossa dels senyors.

Pero 'ls senyors, afortunadament, no 's mamen lo dit y sabrán defensarse.

¿Lo govern los vol fer pagar pels seus carruatjes? Aixó ray; no surtirán de casa, y si surten, ho farán a peu.

¿Que 's pensa en Sagasta que ab los senyors s' hi juga com si fossin treballadors de fábrica?

Lo diari de las clases pudientes ja ho ha fet notar: desde que l' impost sobre 'ls cotxes de luxo está vigent, pels carrers casi no 's veu cap carruatje d' aquesta mena.

Y 'l periódich acomodad ho celebra y aplaudeix.

¡Naturalment! Los actes de civisme y energia han d' aplaudirse sempre. Si 'ls senyors no donavan mostres de caràcter aquí las daría?

Lo govern pot ferho tot, tot absolutament... menos inquietarlos lo seu portamonedas. Tocarlos aixó, es tocarlos la corda sensible.

Enhorabona que 'l pa vaji car y 'l vi costi un ull de la cara; *santo y bueno* que 'ls petits industrials hajan de plegar, agobiats de tributs de tota especie; no hi fa res que l' actual organizació económica impossibiliti la vida del pobre y fomenti la emigració, lo suícid... 'l crim...

Tot aixó está bé, molt bé, requetebé: cap senyor protestará ni tindrà res que dirhi.

Pero ¿posar contribucions sobre 'ls cotxes de luxo?... ¿Que s' ha tornat boig aquest govern?

De moment, los *perjudicats* diu que tractan de recorre, anant a Madrid y demostrant al poder la iniquitat del nou impost:

¡Cuán fácil ha de serlo!

Si jo fos de la comissió de senyors, deixaria a n' en Sagasta de pedra.

—Amich Práxedes—li diria:—lo que vosté acaba de fer es una barbaritat impropia del seu reconegut talent. ¿Cóm vol que 'l paguem l' impost que ha establert sobre 'ls nostres carruatjes? ¿Que 's pensa que la caixa dels senyors es inagotable?

Aquí me 'l miraria ab certa severitat, y continuaria dihent:

—Fassim lo favor de reflexionar una mica y veurá lo absurdo d' aquest nou pago. Las nostras obligaciones son crescudas, imponderables, tremendas. Quan hem pagat l' abono del palco del teatro, los vestits de blondas de la senyora, los trajes de seda de l' *altra*, los vicis dels noys y 'ls adorns de las noyas; quan hem contact los gastos de viatjes a Paris, los de las carreras de caballs y 'ls de las vetlladas que donem cada quinze dias; quan hem satisfet comptes y mesadas de sastre, sabater, dentista, perruquer, criats, criadas, cambreras, sota-cambreras, cuyners, *ayos*, institutris, professors de piano, de dibuix, de cant y d' equitació; quan, en fi, hem saldat tots aquests deutes ¿creu qu' es possible que de la nostra butxaca arribi a surtir un centim pera pagar lo tribut que ara se 'ns voi exigir? Senyor Sagasta; vosté qu' es home honrat, pare de familia y persona ben educada, posis la má al cor, mediti... y confessi que s' ha equivocat. Los nostres carruatjes han de ser libres, exempts de pago, completament independents.

¿Qué podría contestar D. Práxedes davant d' aquests arguments? Res; no li quedaria més remey que cridar a en Gamazo y ferli esmenar lo disbarat que tracta de realisar.

Ignoro si 'ls senyors empendrán la seva defensa plantejantla en aquesta forma: si diuhem aixó y saben dirho ab brillo y sense *cortarse*, la séva victoria es segura.

Pero entre tant, la situació dels que tenen carruatje de luxo y no 'l poden usar per mor d' aixó, es verdaderament terrible.

¡Eils, tan fins, tan distingits, tan delicats, haver de sortir a peu, mentres lo caball á l' estable s' atipa desencansadament de garrofas! ¡Eils, haver de corre per aquests carrers de Deu, barrejats ab las classes proletarias, exposantse a que un camalich els trepitji un peu ó un carboner els embruti l' americana blanca!...

¡Pobres senyors richs!

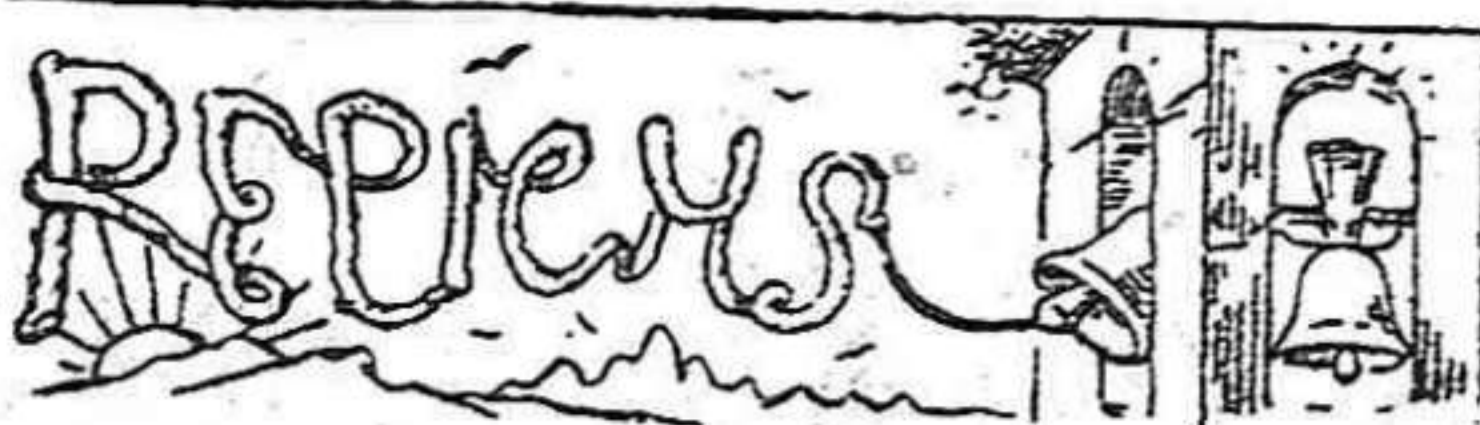
¡Tan senzill que li seria al govern surtir del apuro, si es que realment necessita 'ls quartos que li ha de produhir l' impost sobre 'ls carruatjes!...

¿Vol don Práxedes que jo li dongui una idea? Aquí va.

En lloch de posar una contribució als que van en *coche*, que la posi als que van a peu.

¡Aquests ray que pagan, callan... y no tenen lo recurs de quedarse a casa!

FANTÁSTICH.

iu un telégrama:
«Los médicos que asisten al Sr. Sagasta, le han colocado un apósito para asegurar la inamovilidad del pié.»

Lo que voldria de segur don Práxedes, es qu' en lloch de l' apósit pera assegurarli la inamovilitat del peu, li possessin alguna altra cosa per assegurar la inamovilitat de tota la séva persona dintre del ministeri.

Los moros del camp de Melilla, al veure que tantas vegadas com han agredit als espanyols, may ningú 'ls ha demanat comptes, tenen de nosaltres un gran concepte.

Lo millor que diuhem es lo següent:

—Espanoles estar gallinas.

En Gamazo de segur dirá:

—Vos equivoquéu, simpátichs *moritos*; si españoles estar gallinas, ja fa molt temps que nosaltres n' hauriam fet caldo.

Un cantar, que 'l general López Domínguez podría entonar al rasgueig de la guitarra:

«Es precis no fer cap mal als moros de allà a Melilla, que si 'ls feyam algún dany en *Moret* s' enfadaría.»

Apropósit del accident que ha suferit en Sagasta y de la paralisació que ha portat a la política, deya un periódich ministerial:

—La situació está ferida en lo cap.

Pero escolti, senyor periódich: la lesió en Sagasta no la té al peu?

—Si, senyor.

—Donchs llavors haurém de convenir ab que 'ls fusionistas governan ab los *peus*.

Aquest dia 'm deya un patriota:

—¡Quina falta fá 'l general Prim!

En efecte: si sigués viu l' héroe de la guerra de Africa, a horas d' ara ja gemegarían las kábilas rifeñyas, y a tots los espanyols ja 'ns farían mallas mans de tant aplaudir.

¡Ah! A Espanya hem perdut ja als homes que valian, als homes, que a impuls del amor patri, quan corrian a venjar un agravi nacional, semblava que tinguessin alas.

Als de avuy, acostumats a xuclar en los mugrons del pressupost, lo greix y l' embotornament no 'ls deixa moure. Ademés, portan las butxacas plenas, y quan volen remontarse, rastrejan.

La qüestió del Marroch, baix diferents punts de vista.

Los ministros diuhem:

—Ja demanarém una satisfacció al emperador.

Pero 'l pais contesta:

—No anéu pas bé. En lloch de demanarli una *satisfacció*, valdría més que li donguessim un *disgust*.

En Felipe desde *La Publicidad*:

«Estamos, pues, condenados a liberales y ¡vive Dios! que no lo siento, pues por malejos que sean, siempre valen infinitamente más que los conservadores.»

Está clar. Y *por malejos que sean*, quan venen eleccions, sempre encasillan a algún amich.

¿No es veritat Sr. Morayta?

¿Quina sort que té 'l *Motín*!

Com tots los anys publica l' seu almanach; pero aquest, a penas véu la llum pública, surten los pares de familia y 'l denuncian als Tribunals.

¿Cóm podrá pagar may *El Motín* una propaganda com aquesta?

¡Ay *Bello Chiquito*, y com t' envejo!

Quan D. Práxedes se vá rompre la cama, deyan los conservadors:

—Tot justament ara que tants conflictes se n' hi venían a sobre, li ha sobrevingut un accident que li imposa la necessitat de aplassarlos, sense que ningú puga queixarse. ¡Han vist un home de més sort!

De manera que pels conservadors trencarse una cama es una sort.

Es á dir, trencarse una cama... que se la trenquin els altres!

Un cumpliment a n' en Sagasta:

—Aixís com fins ara ningú sabia may ahont anava a parar, en lo successiu, Espanya sabrá a lo menos de *quin peu coixeja*.

Vá moriree la sogra de 'n Moret, y 'l mateix dia de la defunció, vá convocar als ministros a consell a casa séva.

¿Per qué deuria ferho?

¿Per indicarlos que la mort de la sogra no val la pena de preocuparse, ó per induhirlos a pensar en la brevetat y en lo efímer de la vida humana, y per consegüent de la vida ministerial?

Los frares de la Trapa, quan se troban se saludan pronunciant los següents versos:

—Morir debemos

—Ya lo sabemos.

Los ministros espanyols n' hi afegeixen un tercer, dihent:

—Pero comemos.

No extranyin que 'l govern no s' indigni davant dels fets de Melilla.

Ja fá temps que 'ls homes de la restauració s' consideran cusins germans dels mahometans.

Lo seu lema es aquest:

—Afártam y digam—*moro*.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

1.ª ANAGRAMA.—*Criada*.—*Cadira*.

2.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La Campana de Gracia*.

Han endavinat las dos solucions, los ciutadans J. Mas, Ordisi Autop, H. Corbelliu y V. Noy de Sans y Francesch Vergés. N' han endavinadas una no mes Raspa fina y Promés de la Layeta.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans A. Congost y Sanz, F. Carreras P., Noy Curt, S. Efeicé, Ordisi Autop, Un Novillo, Q. del O., Pep de la Candela, Ximplici Deulofeu, F. Ballbé y Llantera, J. Torruella, J. de la C. Castañé, A. Escollá Petit, J. D. Vidal, J. Nonito, Francesch Nogue, Isidoro Martínez, J. D., K. Brinetti, F. Gorbella y Vilar, J. Gollerichs, M. Butera, R. Pons y C., Pont de Riera, J. Alegre, B. Clarinet, Weber, B. Roig B., Félix Cusiné, R. Pastor., Gior y J. Pallarés.—*Lo qu' envian aquesta semana no fa per casa.*

Ciudadans Pepet dels Ous, Thermidor, Isidro Cortecans, Rosendo Pau, J. Aran Gaya, Joan Mallol, Empayta Boynas, Pep Galleda, A. Palllejá, J. Pagés d' Esplugas, Ramanoy Niu, Fumera, Un pobre barber de V., C. Vidal, Francesch Vergés, Pepito 'l Rayo, J. M. Buxadé y Weber.—*Insertarem alguna cosa de lo que 'ns envian.*

Ciudadá J. Punt y Espasa: Está bé; pero 'ns agrada mes l' altre.—J. Aladern: Gracias: está bé.—Marangy: Idem, idem.—Julia Carcasó: ¿No podría enviarme un' altre qual assumpto no sigues tan manosejat?—J. Puig Cassanyas: Gracias: vá bé.—J. Oliveres: Preferim la curta a la llarga.—E. B. (Torroella): L' assumpto no té prou interés.—S. Bonavia: No está mal; pero dadas las desgracias ocorregudas, no creyém oportú publicarla.—S. D. Fragalles V.: Com á quènto de noys no está mal.—Pepet dels Elásticos: No vá.—Aguileta: Es vasta y de mal gust.—P. Giró y B. de V.: Es manso.—J. C. y P.: Es molt fluix.—F. de la C. Castañé: No 'ns acaba de fé 'l pes.—A. Rossell: Dels sonets ens agrada més lo segon que 'l primer.—Pistacho: Está bé; ho publicarém.—Follet: Mil gracias: vá bé.—J. Llopert y B.: La poesia está plena de ripsis.—Deu: Está bé.—Esquitx de pardal: Es fluix.—F. Figueras Ribot: Mil gracias: está bé.—J. Mitjans: Quan ens enterarem de la carta 'l número estava ja en máquina: dispensi.—Joan Vilaseca: Está bé: queda acceptada.—J. Depaus: La noticia es més propia per un diari que per un semanari.—Lluís Salvador: Queda acceptat.—F. Tiana: S' hauria de refer, procurant qu' estés millor versificada.—E. Martí Giol: Rebutis los dos articles: si no fossen tan llargs, los prefeririam.—Angel Rius y Vidal: Idem el de vosté: procurarem publicarlo.—Lo Romancer: S. hauria de pulir.—J. Salluetag: Aprofitarém un epigrama.—Pepito, Pepet y Pep: Es bastant incorrepta.—O. X.: Vá bé.—R. del Roser: Queda acceptada.—Chelin: No 'ns agrada prou.—J. Staramsa: La poesia vá bé; y de lo demás hi anira alguna cosa.—J. F. Gavires: Irá.—J. Vergés y Pepeta Forgeron: Publicarém algo.—F. Q. T.: Lo mateix li dihém respecte als dos envios de vosté.

Medicaments del Dr. WOOM

Aixerop lactífich, per augmentar la cantitat y millorar la qualitat de la llet. Utilíssim per mares y didas.
Aixerop pectoral, pera curar tota classe de tos.
Aixerop antiidiarreich-estomacal, per curar las diarreas y malalties de ventrell.

UNICH DEPOSIT:

AIXEROPERIA

DEL

DR. GENER

Petritzol, 2, Barcelona

DESASTRES SETEMBRINS

Cólera en catorze pobles...

petardos per tot arreu...

y 'l pobre Sr. Sagasta desorganizat del peu.

LO SUCCÉS DE LA GRAN-VIA

A gran rapidés vá instruhirse 'l sumari de la causa. Res més fácil que donarlo per conclós desde 'l moment que Paulino Pallás vá declarar-se únic autor del atentat. En sas declaracions manifestá que 'l dia de la ocurrencia surti de casa séva al demati, esmorzá en una taberna de la Ronda de Sant Antoni, se dirigi á Montjuich en busca de las dos bombas que allí tenia enterradas, las provehi de pistóns y se las ficá á la faixa, posant entre mitj d' ellas un mocador, á fi d' evitar que topeassin y estallessin. Declará que no sabia trobar ni la taberna de la Ronda de Sant Antoni; ni 'l punt de la montanya de Montjuich ahont guardava 'ls projectils. Respecte á la procedencia de aquests digué que un tal Momo, anarquista extranger que mori á Sant Martí de Provencals mentres manipulava uns explossius, era qui 'ls hi havia proporcionat. No mostrá 'l menor arrepentiment per las victimas ignocents que havia produhit, dolentse sols, de que 'l general Martinez Campos hagués escapat ab vida. L' odi que digué professar al general, manifestá que li guardava desde l' any '74, ab motiu dels fets de Sarriá. En aquella fetxa Paulino Pallás no tenia més que onze anys.

Fins al dia en que 's reuni 'l Consell de guerra, lo pres permanesqué rigurosament incomunicat. Se sab, no obstant, que menjava y bebia ab molta calma y serenitat y que fumava molt.

La mateixa fredor observá durant lo Consell de guerra, reunit en lo quarto de banderas del regiment de artilleria de plassa. Lo president hagué de prevenirli distintes vegadas que guardés la compostura necessaria, al veure'l riure ab burla de las terribles acusacions del fiscal. Quan aquest terminá 'l seu informe, demanant que se 'l condemnés á la pena capital, Paulino Pallás rompé 'l silenci imponent que reynava en la sala, exclamant ab veu ferma y serena:—¡APROBADO!

Lo seu advocat defensor tractá de ferlo apareixer com arrepentit del acte que havia comés, y Pallás féu sempre signos negatius ab lo cap.

La sentencia del Consell de guerra siguié fatal. Paulino Pallás era condemnat á ser passat per las armas.

**

Mentres lo fallo era enviat á Madrid pera ser subjectat al Consell Suprem de Guerra y Marina, se permeté la comunicació del pres ab la séva desolada familia. La mare, l' esposa, 'ls fills y un germá de Paulino Pallás passaren á visitar-lo al calabosso de Atarassanas, promoventse una escena altament trista, tant més quan lo desconsol de aquests infelissos, contrastava terriblement ab la imperturbable serenitat del pres condemnat á mort.

Semblava aquest una estatua de carn. Al seu germá que plorava amargament, li digué:
—Vaja, no ploris, que aixó no fá home. Guarda aquestas llágrimas per quan me vegis lo cap á vint passos del cos.

Paulino Pallás era aficionat á fer frases tétricas. Se conta d' ell, que acostumava anar sempre sense

córbata lo mateix los dias de feyna qu' en los de festa quan se mudava. Un amic seu vá preguntarli:

—¿Per qué no portas corbata?
Y ell vá respondre, acentuant la intenció del mot.
—Espérat, que un dia ó altre me la posará 'l govern. Se referia á l' argolla.

Aquesta frase y la sanch freda de que ha donat mostra sempre; la paraula *Aprobado* proferida quan lo fiscal demanava per ell la última pena; la calma impertérrita ab que ha anat esperant l' hora terrible del sacrifici, tot induheix á creure que Pallás tenia l' extranya monomania del patibul. Es un cas patològich digne de ser estudiat per las personas intelijents en frenopatia.

**

Desde que 'l pres siguié trasladat á Montjuich, tot-hom cregué que las sévas horas estavan contadas.

No s' esperava més que l' arribada del proces, de retorn de Madrid. Arribá 'l dimecres al vespre; al dijous á las nou del mati se li llegí 'l fallo del Consell suprem, obligantse'l á agenollarse durant la lectura, de lo qual protestá. Al firmar la notificació, digué:

—Firmo la méva sentencia; pero firmo també la del fiscal de la méva causa.

—No es ell—diguériuli—qui't condemna, sino la ley.

—Está bé: apliqueula aquesta ley; nosaltres aplicarem la nostra, la del Talió: ull per ull, dent per dent. Al travessar lo pati del castell pera ser conduhit á la capella, doná un crit á tota veu de:—¡Visca l' anarquia! Y cantá desseguida l' himne anarquista, desentente de las advertencias que li feyan los germáns de la Pau y Caritat y alguns oficials allí presents.

Dos pares jesuitas l' instaren á rebre 'ls auxilis espirituais, y ell s' hi negá sempre ab gran energia, declarantse ateo convensut. Digué que com á particulars los rebia, pero que com á sacerdots no 'ls necessitava per res. Discutiren ab ell llarga estona, sense lograr convence'l.

Durant tot lo demati y una bona part de la tarde del dijous no desperdiçá ocasió de fer gala de sas ideas anarquistas, del despreci de la vida, del desitj de apareixer com un mártir de las sévas conviccions, y del gran afany de notorietat que 'l dominava. Aixís, quan volia beure, demanava *vi d' aquell que beuhen los burgesos* (Jerez): quan li preguntavan quina era la seva última voluntat, deya que disposava que s' enviés lo seu cap á una Academia de antropologia, porque 'ls sabis l' examinessin y s' convencesin de que no es un criminal vulgar, y que legava á Barcelona la roba que duya quan dispará las bombas, porque siguiés colocada en lo *Museo Martorell*. Algú li oferia un cigarro de l' Habana y s' negava á admetrel alegant qu' estava mullat ab lo suor dels negres y destinat al recreo dels burgesos.

Escenas dolorosissimas se promogueren quan siguié visitat per la séva mare y muller, pels seus fills y pel seu germá. Al veurels plorant ab amargura tractava de consolarlos dihent:—Es molta cosa que jo 'ls tingui de donar ánimos.—Davant dels seus fills tingué un instant de ternura: dos llágrimas li anavan á saltar dels ulls; pero s' dominá prompte, conservant la sanch freda habitual. A sa familia no deixá de parlarli dels seus

ideals anarquistas. Y com sa mare y sa esposa l' instessin á que s' confessés, contestá:—¿Qui es que us ha donat aquest encárrech?

Al Gobernador de la Provincia que á la tarde 'l visitá, li recomaná que advertís á la policia que s' portés ab cordura ab los obrers. D' altra manera—digué—'l dia de la Revolució social los polissons serán las primeras victimas.

Quan li parlaren de las victimas ignocents causadas per 'l atentat de la Gran-Via, respongué:—¿Perque hi anavan? Jo no vaig tirar contra ellas. Aquestas son peripecias irremediables.

Pallás, mentres estigué en capella, menjá y begué moderadament y ab escás apetit. En totas las ocasiones y ab quantas personas el visitavan feya menció de sas ideas, no dolentse del fi que li esperava. Ans al contrari, un militar li digué que si anés per ell, l' enviaria á las Carolinas, y aixó 'l posá trist y com contrariat. Al parlarli de la probabilitat de que podria venir l' indult, digué:—¿L' indult? ¿Per qué?... ¿Per anar á un presidi á aprendre lo que no sé?

A la matinada s' ficá al llit y dormí algunas horas. A cosa de las sis, s' hi presentaren de nou los jesuitas, lo desvetllaren, manifestantli que sols li quedavan tres horas de vida: que prompte veuria qui d' ells tenia rahó respecte á una existencia futura. En Pallás no torná resposta. Y al retirarse aquells convensuts de la impossibilitat de persuadirlo, ha exclamat:—¿Y per aixó havian de despertarme?

Lo gobernador militar de Montjuich, Sr. Fontseré, al qual poch tenim que agrahirli 'ls periodistas que per cumplir debers professionals hem hagut de passar á la fortalesa, un quart avants de la execució feu evacuar lo castell per tots los paisáns. A corre cuyta ens hem dirigit á las inmediacions de la Lluenga de Serp, ahont devia tenir lloch l' execució. Hi hem arribat á temps encare. Lo quadro era imponent. Numerosas forsas de totas armas tenian acotat un ample espay. Dos grupos de públich, unas 5 ó 6 mil personas, apretaren la part superior del glacis per presenciar l' horrible espectacle. Per una poterna comparegué 'l piquet portant al reo lligat de brassos, Pallás hagué de recorre un llarch trajecte per l' interior del fort, pujant y baixant rampas y escalas, sens defalliment, ab serenitat. Durant lo camí sembla que digué:—La venjanca será terrible.

Al passar per davant de un dels grupos sonaren dos ó tres crits de: *¡Visca l' anarquia!* La guardia civil y la policia disolgué 'l grupo. En los llabis del reo se dibuxá una rialla de satisfacció. Arribá al siti, lo feren ajonar d' esquena, no fent la mes minima resistencia; dona un crit de: *¡Visca l' anarquia!* lo piquet prepará las armas—¡Mas cerca!—digué l' oficial, soná una descarga y 'l reo caigué de cap sobre 'l herba del glacis y quedá tombat sobre 'l costat esquerra. Desfilaren las forsas, y avants de que siguiés retirat lo cadaver, la multitud s' hi abocá, buscant iragmentes de cráneo, trossos de cervell y empapant mocadors en la sanch del ajusticiat. Decididament la pena de mort es ben repugnant!

LOPEZ, editor.—Rambla del Mitj, 20.

BARCELONA.—A. Lopez Robert, impresor.—Asalto, 63

NOTA IMPORTANT.—Lo próxim número será extraordinari, á fi de donar detalls y dibuixos autentichs sobre Paulino Pallás y la séva execució.